

О. І. Волот, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Д. О. Брехунова, здобувачка вищої освіти

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЇХ СИСТЕМНІСТЬ

Ключові слова: принципи податкового законодавства, оподаткування, платники податку, податки, збори.

Система оподаткування кожної країни є економічним підґрунтям для забезпечення існування держави необхідними умовами розвитку освіти, науки, культури, медицини, надання соціальних гарантій різним верствам населення, а також можливістю захисту територіальних та економічних інтересів. Але податкова політика повинна регулювати не тільки внутрішньоекономічні процеси, а й спрямовувати діяльність на підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку.

В умовах євроінтеграції податкова система України адаптується до норм європейського законодавства. Не стали винятком і принципи оподаткування. Дослідженням їх особливостей займалися такі вітчизняні науковці, як А. М. Соколовська [4], К. О. Гетьман [1], О. М. Лобач [3], С. П. Годорожа [2], В. Ф. Столяров, О. В. Музиченко [5], І. В. Ясько [8], Т. О. Чернадчук [7] та ін. Так, наприклад, А. М. Соколовська у своїх працях приділяла значну увагу виділенню критеріїв класифікації принципів оподаткування [3].

На сьогодні Податковим Кодексом України передбачено одинадцять принципів оподаткування. Побудова принципів податкового законодавства України ґрунтується на узгодженні двох вимог: задоволення фінансових потреб держави та врахування інтересів платників податків [8]. Тому між принципами податкового законодавства існує деякий зв'язок.

На наш погляд, принцип фіскальної достатності є одним із головних, адже рівномірне наповнення бюджету за рахунок стягнення податків і зборів і збалансоване співвідношення доходів та видатків держави є основним призначенням оподаткування. Поряд з цим, на реалізацію фіскального принципу спрямований принцип загальності оподаткування. Відповідно до нього, кожен зобов'язаний сплачувати законно встановлені податки та збори, що, в свою чергу, сприяє стабільним надходженням до бюджету держави [1]. Принципи економічності оподаткування, стабільності та рівномірності також враховують фінансові потреби держави та забезпечують фіскальність податку. Таким чином, принцип економічності оподаткування полягає у раціональності встановлення податків і зборів. Тобто відповідно до нього розміри податкових надходжень до бюджету мають перевищувати витрати на процедури з їх встановлення. Принцип стабільності, в свою чергу, спрямований на збалансованість бюджетних надходжень та унеможливлення змін податків, зборів та їх ставок протягом бюджетного року.

Принцип рівності встановлює однакові вимоги щодо сплати податків і зборів для певних категорій осіб, що закріплює соціальний аспект сплати податків. На врахування інтересів платників податку також спрямовані принципи соціальної справедливості, нейтральності, а також рівномірності та зручності сплати. Таким чином, принцип соціальної справедливості полягає у врахуванні фінансової спроможності платників при встановленні податків і зборів, а принцип нейтральності, в свою чергу, унеможливорює вплив податків на конкурентоздатність платників.

Правомірного аспекту встановлення податків стосуються принципи презумпції правомірності, невідворотності та єдиного підходу до встановлення податків і зборів. Таким чином, принцип презумпції правомірності рішень платника податку діє в напрямі вирішення суперечностей, що існують у законодавчих нормативно-правових актах однакової юридичної сили. На основні засади фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства наголошує принцип невідворотності. А принцип єдиного підходу на законодавчому рівні закріплює усі елементи процесу адміністрування податків [6].

Зважаючи на вищенаведену інформацію, усі принципи можна класифікувати за трьома напрямками (рис. 1).

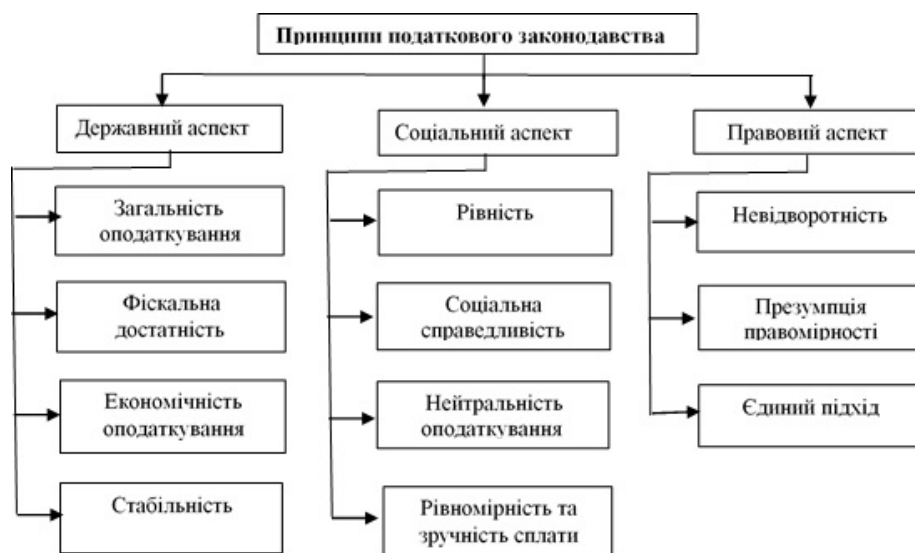

Рис. 1. Класифікація принципів податкового законодавства

Джерело: розроблено авторками на основі [6].

Отже, принципи оподаткування в цілому сприятливі для створення стабільних умов фінансового середовища держави, але необхідно посилити контроль за реалізацією принципу рівності всіх платників податків перед законом, запобігання податковій дискримінації, ухилення від оподаткування, а також активізувати антикорупційні програми на державному рівні.

Однією з фундаментальних ознак принципів оподаткування має бути їхня стабільність. Систематичне дотримання принципів оподаткування як з боку держави, так і з боку платників має створити справедливу, ефективну та оптимальну податкову систему, а також стабілізувати та збільшити надходження до бюджетів усіх рівнів.

Список використаних джерел: 1. Гетьман К. О. Принципи оподаткування як засоби реалізації фіскальної функції податку. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 129. С. 188-198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2015_129_25. 2. Годорожа С. П. Принципи побудови податкової системи. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2009. Вип. 16(2). С. 91-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_16%282%29_16. 3. Лобач О. М. Принципи права: особливості в податковому праві. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2018. Т. 1. С. 39-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2018_1_10. 4. Соколовська А. М. Основи теорії податків : навч. посіб. Київ : Кондор, 2010. 326 с. 5. Столяров В. Ф., Музиченко О. В. Принципи оподаткування в національних податкових системах країн з транзитивними економіками. *Ефективна економіка*. 2010. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_7_8. 6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 7. Чернадчук Т. Принципи податкового законодавства: окремі питання. *Актуальні питання вітчизняної юридичної науки* : матер. Третьої Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Суми, 14-15 квітня 2016 р.). Суми : ШНАУ, 2016. С. 68-71. URL: <http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/3905?locale=uk>. 8. Ясько І. В. Принципи оподаткування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2015. № 824. С. 135-139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_22.

УДК 657

Ю. П. Остапенко, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

ОРЕНДНІ ОПЕРАЦІЇ: УПРАВЛІННЯ НАВАНТАЖЕННЯМ НА ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

Ключові слова: облік, операційна оренда, фінансова оренда, оперативний лізинг.

Питання формування в бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та про її розкриття у фінансовій звітності врегульовані нормами НП(С)БО 14 «Оренда» [1].